Białoruska kultura w Willi Decjusza

2026-11-13

Laureat Pokojowej Nagrody Nobla Aleś Bialacki, liderka demokratycznej Białorusi Swiatłana Cichanouska oraz wybitni białoruscy pisarze i poeci spotkają się z publicznością 16 i 17 listopada podczas Festiwalu „Kultura na uchodźstwie” w Willi Decjusza.

Co dzieje się z kulturą, gdy jej twórcy muszą opuścić swój kraj? Jak zachować język, pamięć i więzi ze wspólnotą, żyjąc na emigracji? Tegoroczna edycja festiwalu poświęcona jest niezależnej kulturze białoruskiej oraz ludziom, którzy mimo represji nadal tworzą, zabierają głos i działają na rzecz wolności.

Wśród gości znajdą się osoby, których biografie naznaczyły więzienie, prześladowania i przymusowa emigracja. Spotkania w Krakowie pozwolą poznać ich doświadczenia, ale przede wszystkim usłyszeć, nad czym dziś pracują i jak widzą przyszłość Białorusi. Literatura, przekład i działalność społeczna staną się punktem wyjścia do rozmów o znaczeniu kultury w życiu poza ojczyzną.

Otwarcie z laureatem Pokojowej Nagrody Nobla

Festiwal rozpocznie się w poniedziałek, 16 listopada, o godz. 18.00 spotkaniem z Alesiem Bialackim, laureatem Pokojowej Nagrody Nobla 2022 i założycielem Centrum Obrony Praw Człowieka „Viasna”. Rozmowę poprowadzi Taciana Niadbaj z Białoruskiego PEN Clubu.

Będzie to okazja do refleksji nad rolą kultury w podtrzymywaniu tożsamości i budowaniu wspólnoty, a także nad związkiem wolności słowa z obroną praw człowieka.

Literatura, która przekracza granice

Wtorek, 17 listopada, wypełnią spotkania z pisarzami, tłumaczami i przedstawicielkami białoruskiego życia publicznego.

O godz. 13.00 o białoruskim przekładzie „Odysei” opowie Lawon Barszczeuski. Rozmowę z tłumaczem poprowadzi Andrej Chadanowicz. Godzinę później, o godz. 14.00, gościem Laurynasa Vaičiūnasa z Kolegium Europy Wschodniej będzie Uładzimir Niaklajeu — wybitny poeta i były kandydat na prezydenta Białorusi, więziony przez reżim w 2010 roku.

O godz. 15.00 publiczność spotka się z Andrejem Chadanowiczem, poetą, tłumaczem i autorem białoruskiego przekładu „Murów”. Tym razem tematem rozmowy będą przekłady twórczości Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Spotkanie poprowadzi dr Jan Burnatowski.

O godz. 16.00 odbędzie się rozmowa „Białoruś poza granicami” z udziałem Aliny Kouszyk, prowadzona przez prof. Dominikę Kasprowicz.

O godz. 17.00 gościem festiwalu będzie Alhierd Bacharewicz, zdobywca Lipskiej Nagrody Książkowej

2025. O zakazanej na Białorusi powieści „Psy Europy” porozmawia z nim Joanna Bernatowicz. Spotkanie pozwoli przyjrzeć się literaturze, która mierzy się z mechanizmami przemocy i zniewolenia, a zarazem sama staje się przedmiotem represji.

Swiatłana Cichanouska o kulturze, tożsamości i wolności

Jednym z głównych punktów wtorkowego programu będzie spotkanie z Swiatłaną Cichanouską, liderką demokratycznej Białorusi. Rozmowa „Białoruś własnym głosem. Kultura, tożsamość, wolność” rozpocznie się o godz. 18.00, a najważniejszą postacią wystąpienia będzie śp. Swiatłana Kurs.

Temat łączy najważniejsze pytania tegorocznej edycji: o prawo do opowiadania własnej historii, zachowanie języka i tożsamości oraz przyszłość społeczeństwa rozdzielonego między kraj a emigrację.

Książki, wycinanki i muzyczny finał

We wtorek w godzinach 14.00–18.00 na uczestników czekać będzie kiermasz niezależnych wydawnictw. Udział zapowiedzieli m.in. PEN Belarus, Kolegium Europy Wschodniej, Księgarnia Pod Globusem, kawiarnio-księgarnia NIĆ oraz Gutenberg Publisher. Program uzupełnią warsztaty białoruskiej wycinanki – tradycji wpisanej na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego UNESCO.

Festiwal zakończy koncert zespołu Laleja o godz. 19.00. Finał odbędzie się w Strzelnicy na Woli, poza głównym miejscem wydarzeń w Willi Decjusza.

Spotkajmy się w Willi Decjusza

Instytut Kultury Willa Decjusza od lat tworzy przestrzeń dialogu i schronienia dla prześladowanych artystów. Festiwal „Kultura na uchodźstwie” jest częścią tej działalności: wspiera wolność słowa, przybliża twórczość osób na emigracji i pomaga im pielęgnować język oraz pamięć.

Udział w wydarzeniach jest bezpłatny — należy pobrać darmowy bilet na stronie **Instytutu Kultury Willa Decjusza**.